

- hava fleiri sálarsjúk enn samfeløg við stórum javna
- hava størri trupulleikar av rúsevna- og rúsdrekkamisnýtslu enn samfeløg við stórum javna- hava lægri miðal-livialdur enn samfeløg við stórum javna - hava hægri tal av pinkubarnadeyða enn samfeløg við stórum javna
- hava fleiri børn og vaksin, sum viga ov nógv, enn samfeløg við stórum javna
- hava lægri støði á útbúgving-um til børn enn samfeløg við stórum javna
- hava fleiri tannáringa-mammur enn samfeløg við stórum javna
- hava fleiri morð enn samfeløg við stórum javna
- hava fleiri fólk sitandi í fongсли enn í samfeløgum við stórum javna
- hava lægri sosialan mobilitet enn samfeløg við stórum javna

Innast inni eru vit øll Javnaðar-fólk.

Hetta verður sagt, tí allir politiskir flokkar í norðurlondum vanliga verða sagdir at taka undir við norðurlendsku vælferðarskipanini. Onkur hevur enntá ró upp undir, at hendan skipan hevur sigrað á sær sjálv-ari í berari vælferð. "Vi har sejret af helvede til", sum fyrrverandi LO-leiðarin Thomas Nielsen tók til í 1982. Onkra søta løtu tóktist eisini, sum var hetta so. Men, sum altíð, tá dreymurin er ov rósureyður, vaknar tú til kaldan dreym.

Hetta var tað, sum føroyska tjóðin gjørði nakrar dagar eftir valgið og ásannaði, at Fólka-flokkurin hevði tikið kvørkratak á framtíð Føroya.

Tað syndarliga við øllum hesum er, at vanliga ber til at rudda upp eftir Fólkaflokkinum, men í hesum fòrinum vendst ikki aftur. Tá pensjónsskatturin er skovlaður niður í lummarar á teimum, sum eru best fyri, vendst ikki aftur. Tað hundrað-tals millióna stóra holið í lands-kassanum skulu vit, vanliga fólkíð, so til at fylla aftur á ann-an hátt.

Sum eg byrjaði við, so ballar landið seg í mjúkan, hvítan vetrarbúna í hesum døgum.

Men verða hesi risatiltøk samtykt, so skal jólamánaðin 2011 framyvir verða nevndur Svarti Desember!

Kjak

Magnus Samuelsen
Handilsskúlalærari

Skattalættin hjá samgonguni

Viðmerking til ta nýggju flatskattaskipan, ið samgongan hevur í umbúna.

Flest allir føroyingar eru samdir um, at verandi skattatrýst er ov høgt. Samgongan, við Jørgeni Niclasen á odda, hevur tí í umbúna at broyta føroysku skattaskipanina grundleggjandi, og seta eina flat-skattakipan í gildi, so at allir føroyingar framyvir fara at gjalda 42% í skatti. Í roynd og veru merkir hetta, at samgongan ætlar at geva ein skattalætta upp á umleið 250 mió.

Grundgevingin fyri skatta-lættanum er, at tað skal loysa seg betur hjá føroyingum at arbeiða, so at fólk fara at arbeiða eitt sindur meira enn frammanundan, og har-afturat fer skattalættin at skapa vøk-sur í samfelagnum sigst.

Hvørjar vera so avleiðing-arnar av flatskattinum?

Ein stórus vansi við umrødda flatskatti er, at munurin millum tey, ið forvinna 250.000 og minni og tey, sum fortjena meir enn 250.000 økist sum frá líður. Tey lágløntu fáa ein sera lítlan skattalætta, og eru hesi lágløntu harafturat alment lønt, so heldur figgjarmálaráðharrin, at best er um teirra lønir ikki hækka nevni-vert. Samstundis hækka nógvir prísir í samfelagnum, til døm-is olja, Sev, ómaksgjöld í bankum og

ymiskar matvørur. Avleiðingin av flatskattinum fyri hesi lágløntu er eftir míni metan, at meðan tey fáa ein sera lítlan skattalætta samstundis sum teirra lønir mestsum standa í stað, so dýrkar alt í Føroyum. Niðurstøðan av hesum má vera, at keypikraftin ella reallønin hjá hesum samfelagsbólki minkar, og tey gerast fátækari.

Samstundis sum tey lág- og miðalløntu stríðast fyri at fáa end-arnar at røkka saman fáa fólk við høgum inntøkum stóran skatta-lætta, og gerast harvið enn ríkari. Jú hægri inntøkan er, tess hægri er skattalættin, visir seg at vera andin í skattauppskotinum, sum skal viðføra búskaparvøkstur og fáa fólk fara at arbeiða meir.

Ein annar trupulleiki við skatta-uppskotinum er vandin fyri, at fólk við høgari løn ikki fara at økja sína nýtsu av skattalættanum, tí tey hava nóg mikið av peningi frammanundan, júst tí tey eru hálønt. Hinvegin er stórus mugu-leiki fyri, at tey vælbjargaðu í stað-in fara at økja sína uppsparing, gjalda niður skuld ella kanska ferðast meira, og trupulleikin við tí er, at tað skapar ikki nakran búskapar-vøkstur í Føroyum, og sostatt fær skattalættin lítl- og onga effekt.

Úrslitið av flatskattinum verður, at føroya fólk verður deilt upp í eitt A-lið og eitt B-lið, og at gjógvin millum rík og fátøk verður nógv størri enn hon er í dag.

Arbeiða meir?

Ein annar stórus trupulleiki við skattauppskotinum er pástandurin hjá figgjarmálaráðharranum um, at fólk fara at arbeiða meira av skattalættanum. Til hetta kann viðmerkjast, at stórus partur av føroysku arbeiðsfjöldini ikki hevur móguleika at arbeiða meira enn hon ger í lötuni. Tey alment løntu hava ongar ella ringar móguleikar at arbeiða meira ella arbeiða eyka. Hondverkarar eru glaðir fyri at hava arbeiði og arbeiða lítla og onga yvrtíð, og tey á fiskavirkum arbeiða, tá fiskur er á gólvinum. Hinvegin er stórus vandi fyri, at tey háløntu fara at arbeiða minni av skattalættanum, og ikki meira, sum Jørgen Niclasen pástendur. Ein háløntur persónur, sum til dømis fær 4000 kr í skattalætta um mánaðin, kann fara at arbeiða minni, og framvegis hava meira tøkan pening enn frammanundan skattalættanum, og fara fólk at arbeiða minni, so verður í hvussu so er ongin búskaparvøkstur.

Ein annar trupulleiki við pá-standinum um, at øll helst skula arbeiða meira, eru tey umleið 1700 arbeiðsleysu, sum eru skrásett í ALS. Hvar eru tey í hesum sambandi? Hvussu er við teirra móguleikum at koma aftur á arbeiðsmarknaðin, tá tey sum frammanundan arbeiða, fara at arbeiða eyka? Jú, tað sigur seg sjálvt. Tað verður verri hjá arbeiðsleysum at koma aftur á arbeiðsmarknaðin, tá tey, sum longu eru har, fara at arbeiða meira.

Spurningin sum man at enda kann seta formonnunum í sam-gonguflokkunum og serliga figgjar-málaráðharranum er, hvussu teir argumentera fyri, at vælbjarg-aðir persónar, ið forvinna væl av peningi, skulu hava ein meirinntøku upp á fleiri 1000 kr um mánaðin, samstundis um sum Palliba og Marsanna fáa ein skattalætta upp á 50 kr um mánaðin. Hvussu skal hetta gagna okkara samfelag og okkara búskapi? Kunnu tit svara upp á tað?

Nei, betur hevði verið at givið fólk- i við lág- og serliga miðalinntø-um hendan skattalættan, tí tey hava veruliga brúk fyri honum, og latið tey háløntu galdið ein hægri skatt, tí tey hava ráð til tað.

William Dam

Limafeløg og fakfeløg – standið saman

Visið øllum skattalætta aftur við be-ko-stningi av pensjónsinngjaldan, hetta verður bert ringt fyri okkara eftirkomarar. Tað sær út sum um, at tað bert blívur trupul-ari hjá teimum lágløntu í okkara landi.

Løntakarin er tvungin at fáa sína løn ígjøgnum ein peningastovn, og nú skal ein gjalda fyri at fáa sínar egnu pengar út.

Og so úttalislið á skrift hvat Helgi Abrahamsen sigur. Helgi má rok-nast at verða ein hótan ímóti fólkaræðinum, tá hann finst at aðalstjóranum í Al-mannaráðnum, Eyðun Mohr Hansen, fyri at vera í Vágsbotni leygardagin at hoyra hvat onnur, sum ikki hava somu áskoðan um henda blokkstuðul, sum Helgi og hansara líkara hava.

Dupultspælið hjá Edmundi og Sjúrdi, fólkatingslimum, er har til at siga, Sjúrdur Skaale, atkvøð, sum tú plagar at siga, eftir »tín-um innara Sjúrdi«.

Allir floksformenninir søgdu

kvøldið fyri valið, at teir fóru ikki at hækka blokkin, uttan formaðurin í Sambandsflokkinum, hann segði beinleiðis, at tað var eitt aðalmál hjá flokkinum. Gott hevði verið, um Sjúrdur Skaale tók formenninar í álvara við teirra útsøgn kvøldið fyri valið.

Flatskatturin og Fólka-flokkur-in. Nú skulu tey vælbjargaðu, tey sum hava tær høgu lønirnar fyri at fáa sín enn stóra skattalætta, fara eftir pensjónsuppsparingini og fáa skattapening við inngjaldingina, so tey fáa henda sín pening, sum tey halda seg hava fullan rætt til, og eisini fullan rætt at breiðka gjónna millum tey ríku og tey, sum ikki fáa endarnar at røkka saman, og so hetta, at formaðurin í Fólka-flokkinum aftur og aftur júkar upp í saman at loysa seg at arbeiða. Jú sjálvandi skal tað loysa seg at arbeiða, men ikki bert fyri at tey, sum hava tær høgu lønirnar, skulu fáa enn størri skattalætta.

Jørgen Niclasen átti at vitað, at ein stórus partur av okkara fólk- i hevur ikki móguleika at fáa 40 tímars viku til lægst løntu tímaløn, og so tosar hann um niðursetta tíð hjá konufólkinum við høgum prosenttali og hjá mann-fólki við eitt sindur lægri prosenttali hjá kvinnuni í fiskivinnuni er hetta ikki sjálvval. Tær eru heima, tí tað er einki arbeiði, og tær sum arbeiða á sjúkrahúsunum og bústovnum eru í niðursettar tíð, og er tað fyri at enn fleiri kunnu koma í arbeiði, og er tað rós fyri leiðslurnar undir teim um støðum, tær hava. Poli-ti-akarar, tað eru tit, ið skapa fortreytirnar, so tað kann vera lviiligt í okkara samfelag.

Gjógvin blívur størri og størri ímillum tey ríku og tey, sum hava ov lítið sum nú er, tað eru nóg- v í okkara samfelag, sum ikki kunnu seta tann mat á broðið, sum børn skulu hava fyri at tey kunnu mennast til tað heilsu-krav, sum krevst av einum líkami, her á 62 stigum norður.

Sosialurin nr. 138. »Óli Breckmann heitur um skallan«. Tíð hansar er liðug í tinginum, sjálvt um hann ongantíð hevur arbeitt í tinginum, hann hevur fingið sína løn, og hevur hon verið góð afturat sínum. Fyri ein og hvønn, sum hevur fylgt við ígnøgnum árin- i, hevur man lagt til merkis, at hann ikki hevur verið í nevndum og nevndararbeiði, so her hevur tað verið at fáa pengarnar so lætt sum móguligt, at brúka mussa-skøðið, tað kann verða nokk til at fáa úrtøku afturat sínum, og kann man so ávirka skattalættar, sum tað hevur verið – framvegis til tey vælbjargaðu, so er alt at vinna.

Til vanliga lønmóttakaran, ansa eftir klassamuninum í samfelagnum. Grøvin breiðkast og breiðkast. Teir, sum vilja hava henda skattalætta, hava kikara við einum eyga og strekum forstørrilsiglas- i fyri sær sjávlum.